

Griekenland

Samenvatting

Het Griekse herstel- en veerkrachtplan (*Recovery and Resilience Plan*; RRP) is verdeeld over 4 hoofdcategorieën en 18 componenten, met daarbinnen gekoppelde hervormingen en investeringen. De hoofdcategorieën zijn: i) de groene transitie, ii) de digitale transitie, iii) werkgelegenheid, vaardigheden en sociale cohesie en iv) het mobiliseren van private investeringen en de transformatie van de economie. Van de maatregelen zal in totaal 37,5% worden besteed aan klimaatdoelen, en 23,3% aan de digitale transitie. Het plan voldoet volgens de Europese Commissie (de Commissie) aan het *do no significant harm*-vereiste. De grootste investeringen vinden plaats op gebied van energie-infrastructuur, onder andere voor verbetering van de interconnectiviteit tussen de Griekse eilanden en hernieuwbare energie (645 miljoen euro); energie-efficiëntie van woningen (1,3 miljard euro); duurzame mobiliteit, waaronder investeringen in elektrische oplaadpalen en elektrische bussen in Athene (264 miljoen euro); de ontwikkeling van 5G netwerken (160 miljoen euro); modernisering van de overheid (1,3 miljard euro); modernisering van het MKB (375 miljoen euro) en digitalisering van het onderwijs (231 miljoen euro). De belangrijkste voorgenomen hervormingen liggen op gebied van de arbeidsmarkt en modernisering van de overheid en de rechtsstaat. Daarnaast heeft Griekenland hervormingen opgenomen op o.a. het gebied van de financiële sector en verbetering van het ondernemingsklimaat. Het Griekse plan omvat in totaal 17,8 miljard euro aan subsidies en 12,7 miljard euro aan leningen.

Griekenland is van plan om de leningen uit de RRF geheel te besteden aan het mobiliseren van private investeringen door bedrijven, voornamelijk het MKB, toegang te geven tot liquiditeit via private banken, internationale financiële instellingen zoals de Europese Investeringsbank (EIB) en de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBRD), een *equity platform* en InvestEU. Door de gunstige financieringsvoorwaarden van de RRF-leningen en het delen van risico's met private banken en financiële instellingen, komt er meer en goedkoper krediet beschikbaar voor het Griekse bedrijfsleven.

Aansluiting op landspecifieke aanbevelingen

Met de voorgenomen investeringen geeft Griekenland volgens de Commissie goed invulling aan de aanbevelingen die Griekenland heeft gekregen om onder andere te investeren in het economisch herstel, vergroening, digitale vaardigheden, onderzoek en ontwikkeling, de gezondheidssector, interconnectieprojecten en het bevorderen van de doelmatigheid en digitalisering van de overheidsdiensten en de digitale transformatie van bedrijven.

De aangekondigde hervormingen van de Griekse arbeidsmarkt worden door de Commissie verwelkomd. Deze hervormingen moeten de productiviteit en participatie op de arbeidsmarkt verbeteren. Ze hebben voornamelijk betrekking op het moderniseren van het arbeidsrecht, het intensiveren van het activerend arbeidsmarktbeleid en het hervormen van het stelsel van werknemersverzekeringen ten behoeve van de flexibiliteit van de arbeidsmarkt. Deze maatregelen gaan hand in hand met investeringen in de digitalisering van overheidsdiensten gericht op de arbeidsmarkt, en in een digitaal systeem voor het bijhouden van werkuren om zwartwerken en onbetaald overwerk te bestrijden. Ook ligt er een sterke focus op het verbeteren van de aansluiting van de beroepsbevolking op de arbeidsmarkt, via scholing en omscholing. Griekenland heeft een brede uitdaging op het gebied van gendergelijkheid getuige zijn lage positie op de Europese *Gender Equality Index*¹; de maatregelen als gerichte scholingsprogramma's en hervormingen in de kinderopvangsector leveren volgens de Commissie een bijdrage aan de aanpak van gendergelijkheid op de arbeidsmarkt. Ook volgens het kabinet kunnen deze maatregelen een bijdrage leveren aan gendergelijkheid maar Griekenland zal nog meer maatregelen, ook op andere terreinen, moeten nemen om dit doel daadwerkelijk naderbij te brengen.

Het Griekse plan bevat daarnaast hervormingen om de overheidsdiensten te moderniseren, door onder andere het aanbestedingsraamwerk te verbeteren en middels digitalisering de uitwisseling van data tussen publieke organisaties te verbeteren en de administratieve lasten te verminderen.

¹ <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2020>

Ook moet het voor burgers en bedrijven makkelijker worden om digitaal gebruik te maken van overheidsdiensten, zoals het doen van belastingaangifte en het aanvragen van subsidies. Daarnaast zal de capaciteit van overheidsdiensten worden vergroot, onder andere door het verbeteren van de digitale vaardigheden van ambtenaren.

Hiernaast zijn er hervormingen voorzien in het rechtssysteem, waaronder veel maatregelen om de digitalisering ervan te versnellen. Het gaat onder andere om een vereenvoudiging, standaardisatie en versnelling van procedures door digitalisering. Tijdens de COVID-19 *lockdown* heeft de rechtsspraak grotendeels stilgelegen omdat het niet mogelijk was voor medewerkers om vanuit huis te werken, wat de beperkte digitalisering van het rechtssysteem weergeeft. Het verder versterken van alternatieve geschillenbeslechting, onderdeel van de hervormingen in de rechtsspraak, kan de druk op de Griekse rechtbanken verminderen.

Het Griekse plan bevat meerdere hervormingen voor de financiële sector, waaronder het verbeteren van de toegang tot informatie over de kredietwaardigheid van bedrijven en individuen en het versterken van het toezicht op kapitaalmarkten door de wetgeving hieromtrent te versimpelen. Daarnaast wordt een nationale strategie uitgerold om het hoge niveau van niet-presterende leningen in Griekenland terug te dringen door onder andere de secundaire markt voor niet-presterende leningen te bevorderen en het insolventieraamwerk en bijbehorende insolventieprocedures te verbeteren. Deze nationale strategie bestaat uit 33 projecten, waaronder het opstellen van een ICT systeem om insolventiebeoordelingen te kunnen voeren en het ontwikkelen van een register om private schuld te monitoren. Het plan adresseert daarmee de afspraken in het kader van de vervroegde invoering van de gemeenschappelijke achtervang van het bankresolutiefonds SRF, waarbij Griekenland toegezegd heeft om gerichte verbeteringen door te voeren en deze, waar toepasselijk, op te nemen in het RRP.

De aanbeveling voor Griekenland om hervormingen voort te zetten en te voltooien in overeenstemming met de post-programmatoezeggingen die zijn gedaan tijdens de Eurogroep op 22 juni 2018, zal gemonitord blijven worden onder het bestaande verscherpte toezicht door de Europese Commissie. Deze hervormingen vormen geen onderdeel van het plan.

De Commissie is van oordeel dat het plan in voldoende mate een significant deel van de uitdagingen uit de landspecifieke aanbevelingen adresseert. Het kabinet kan zich hierin vinden. Het plan biedt een antwoord op structurele problemen op de arbeidsmarkt en tekortkomingen in het rechtssysteem. De hervorming van de overheidsdiensten zal bijdragen aan meer efficiëntie en de implementatie van publieke investeringen bespoedigen. De rol die internationale financiële instellingen (zoals EIB en EBRD) krijgen bij het genereren van private investeringsprojecten kan positief bijdragen aan de *governance* van deze projecten. De effectiviteit van de leningen via deze constructie blijft wel afhankelijk van de uiteindelijke vraag vanuit de markt.

Mijlpalen en doelen

Het voorgestelde uitvoeringsbesluit omvat 331 mijlpalen en doelen voor de diverse hervormingen en investeringen. Volgens de Commissie zijn de mijlpalen en doelen voldoende concreet, gedetailleerd en gespreid over de tijd. Het kabinet kan zich hierin vinden.

Controlesystemen

De maatregelen die Griekenland neemt om corruptie, fraude en belangenverstremming te voorkomen, op te sporen en te corrigeren zijn volgens de Commissie toereikend. Een aparte mijlpaal is voorzien voor september 2021 om de management- en controlesystemen op te zetten en de rolverdeling vast te leggen in nationale wetgeving. De *Recovery and Resilience Facility Coordination Agency* zal daarnaast worden opgericht als onderdeel van het Griekse Ministerie van Financiën om de centrale coördinatie van de implementatie van het plan op zich te nemen en de voortgang te monitoren.

Eindoordeel kabinet

Op basis van bovenstaande kan het kabinet zich vinden in de positieve beoordeling van het Griekse herstelplan door de Europese Commissie. Het kabinet kan zich ook vinden in de mijlpalen en doelen en bijbehorende bedragen die in het uitvoeringsbesluit zijn opgenomen. Het kabinet is

daarom voornemens in te stemmen met het voorgestelde uitvoeringsbesluit van de Raad.